

FOTOGRAFIJA 1.

Fotografija je snimljena u Auschwitz-Birkenau. Snimio ju je Aleksandar Voroncov, sovjetski fotograf koji je pratio vojnike Crvene armije pri oslobađanju logora 27. siječnja 1945. Na fotografiji je 13 djece, od kojih je sedmero identificirano, bilo da su sami sebe prepoznali ili su ih prepoznali drugi te su i danas živi.

FOTOGRAFIJA 2.

Fotografija je snimljena 27. siječnja 2005., pri obilježavanju 60. obljetnice oslobađanja logora Auschwitz. Zdesna nalijevo – Bracha Katz, Gabriel Neumann, Shmuel Schelach, Eva Slonim, Marta Wise, Erika Dohan, Tomy Shacham. Šestero od njih živi u Izraelu, Eva Slonim živi u Australiji.

Gabi Neumann je istraživao fotografiju i rekonstruirao priču koja stoji iza nje.

GABRIEL (GABI) NEUMANN

Gabi Neumann je rođen u mjestu Obyce, Slovačka, 25. veljače 1937. godine. Njegovi su se roditelji zvali Jozef i Regina Neumann, a imao je brata i sestru. U kolovozu 1944. godine otvoren je logor Sered u Slovačkoj, a njegova je obitelj pronašla posao i mjesto za život u susjednom selu Zamianska Kert. Jozef je radio kao poljodjelac, a Regina u tvornici duhana. Kada su Nijemci stigli, Gabi, njegova majka te ostala djeca sklonili su se u obližnja polja, dok se Jozef sklonio drugamo. Krajem listopada 1944. bili su otkriveni i vraćeni u Sered. Odatle su 3. studenoga 1944. deportirani u Auschwitz-Birkenau. Doznali su da je Jozef uhićen i poslan u Auschwitz tjedan ranije.

Tjedan dana obitelj je bila zajedno u „obiteljskom kampu“ u Birkenauu, ali tada su muškarci i djeca iznad 10 godina odvojeni od žena i ostale djece. Gabi je odvojen od svoje obitelji te je ostao sam u dječjem bloku. Njegova se sestra razboljela, ali mu se pridružila nakon što su je otpustili iz logorske bolnice. Njih je dvoje marširalo od Birkenaua u Auschwitz, gdje su ostali do oslobođenja. Gabi i njegovu sestru oslobodila je Crvena armija 27. siječnja 1945.

Godine 1949. Gabi je emigrirao u Izrael i kasnije postao grafički umjetnik i učitelj. Udovac je, otac jednog djeteta i danas živi u Herzliyyi.

I. DIO

Grupa 1.

Gabriel Neumann
DOLAZAK U LOGOR

Stigao sam u logor 3. studenoga 1944. godine sa svojom obitelji nakon užasnog putovanja vlakom od logora Sereď u Slovačkoj. Na platformi u Birkenauu držali su nas u stočnim vagonima još satima. U našem vagonu kolale su glasine da blizance ostavljaju na životu. Osjećala se velika neizvjesnost. Nakon svega sišli smo s vagona te smo odvedeni u obiteljski logor. Nije bilo selekcije. To je bila jedna od posljednjih deportacija u logor. Ostali smo u obiteljskom logoru tjedan dana, tijekom kojih smo dobili brojeve na ruke. Nakon toga su nas razdvojili. Prvo su odvojili muškarce od žena, a zatim odrasle od djece. Moj stariji brat imao je 12 godina pa su ga poslali u logor za odrasle. Ostao sam potpuno sam. Mene su poslali u dječji blok. Imao sam ležaj daleko od ulaza u baraku. Vrlo je moguće da je to razlog što sam spašen – s vremena na vrijeme oni bi došli u baraku i uzimali djecu za medicinske eksperimente. To su uglavnom bila djeca koja su spavala bliže ulazu.

Kako Gabriel opisuje putovanje u logor? Što znači »dobili smo brojeve na ruke«? S kim je Gabriel bio u logoru? Kako Gabriel objašnjava činjenicu da je preživio? Što misliš kako se Gabriel osjećao?

Grupa 2.

Gabriel Neumann
ŽIVOT U LOGORU

Dnevni raspored je bio poznat: ustajanje rano ujutro uz zvuke njemačkih rafala. Urediti krevet, malo počistiti baraku i onda na tuširanje. Nakon tuširanja, bez brisanja, van na snijeg. Tada je dolazilo na red postrojavanje, gdje su nas prebrojavali i slali nazad u baraku gdje smo provodili dan. Kružile su glasine da onaj tko je bio u bolnici ne mora ići na prebrojavanje. Tako sam se pretvarao da sam bolestan te sam proveo neko vrijeme u bolnici. Samo se čudom nisam zaista razbolio. Ljudi oko mene umirali su stalno. Mnogo je ljudi dobilo dizenteriju ili tifus i umrlo. Nije bilo straha u logoru. Stalno si živio za trenutak. Bila je to bitka za preživljavanje, stalno donoseći odluke... kada dobiješ komadić kruha – pojesti ga cijeloga da zaboraviš glad? No znao si da ćeš opet biti gladan jer ćeš sljedeći put jesti tek za 24 sata. Ako odlučiš podijeliti i sačuvati komadić kruha, morao si odlučiti gdje sakriti komadić koji nisi pojeo. Hrana se krala cijelo vrijeme. Kao šestogodišnjak morao sam donositi važne odluke. Bilo je ljudi koji su mi povremeno pomagali, ali sam uglavnom cijelo vrijeme bio sam, dok nije došla moja sestra. Od tada smo bili zajedno i brinuli smo se jedno o drugome.

Kako je izgledala Gabrielova svakodnevnica u logoru? Kakve je odluke Gabriel morao donositi? Koliko je imao godina? Što je za Gabriela predstavljao život u logoru? S čim se svakodnevno susretao? Usporedi svoju svakodnevnicu s onom opisanom u tekstu.

Grupa 3.

Gabriel Neumann
POMOĆ U LOGORU

Nekoliko dana prije oslobođenja logora moja sestra i ja otišli smo u jednu od zgrada. Odjednom se iznad mene pojavila ruka s komadom kruha i nešto konzervirana mesa. Nisam vidio lice osobe koja je pružila ruku. Sjećam se slankastog okusa mesa do dana današnjega. Taj mi se događaj urezao u pamćenje.

Kakvu je pomoć Gabriel dobio? Je li to bilo uobičajeno? Što misliš, zašto mu se taj događaj urezao u pamćenje?

Grupa 4.

Gabriel Neumann
OSLOBAĐANJE LOGORA

Nekoliko dana prije oslobađanja logora Nijemci su organizirali marš smrti iz Birkenaua u Auschwitz, nekoliko kilometara dalje. Čuli smo ruska oklopna vozila u pozadini. Svi stariji od 10 godina morali su sudjelovati u maršu, a mlađi su ostali u logoru. Moja sestra i ja se nismo htjeli razdvojiti. Zajedno smo otrčali u sredinu kolone. Oni koji su hodali pri kraju kolone bili su upucani. Negdje tijekom puta Nijemci su iznenada nestali. Nastavili smo hodati sve do Auschwitz, gdje smo ušli u neku zgradu i čekali dok nas nisu došli osloboditi. Sjećam se da su ljudi stalno govorili što bi jeli nakon što ih oslobode. Čuo sam ljude kako govore da bi jeli kruh s maslacem i kobasicom. Nakon nekoliko dana rekli su da su stigli Rusi. Neki ljudi su se radovali, ali je većina bila zauzeta tražeći ostatke hrane po logoru. Ja nisam bio oduševljen, ali ni tužan. Još uvijek sam živio za trenutak. Isprva sam bio malo nepovjerljiv prema Rusima, ali dobro su postupali prema nama i dali nam hrane.

Kako je Gabriel opisao posljednje dane prije oslobađanja logora? O čemu su ljudi razgovarali čekajući oslobađanje? Kako se Gabriel osjećao u trenutku oslobađanja logora? Što misliš zašto se tako osjećao?

Grupa 5.

Gabriel Neumann
O FOTOGRAFIJI

Fotografija je snimljena nekoliko dana nakon oslobođenja logora. Ne sjećam se točno koliko dana je prošlo. To je potpuno namještena fotografija. Rusi su hodali uokolo bloka i pozivali nas da nas fotografiraju. Moja sestra se nije htjela fotografirati pa nje nema na fotografiji. Ja sam bio radoznao i dopustio sam im da me snime. Može se vidjeti da su nas odjenuli u zatvoreničku odjeću koja nam je bila nekoliko brojeva prevelika. Ispod te odjeće nosili smo dronjke koje smo imali. No zahvaljujući fotografiji pronašao sam svoju obitelj. Rusi su uzeli moje podatke i na taj je način moja majka kasnije pronašla moju sestru i mene.

Kada je snimljena fotografija? Kako je snimljena? Što misliš zašto su snimane ovakve fotografije? Zašto na fotografiji nema Gabrielove sestre? Zašto je Gabrielu važna ta fotografija?

Grupa 6.

Gabriel Neumann
ŠTO JE HOLOKAUST ZA MENE

Što je holokaust za mene? Tijekom rata moja se baka sakrila u slovačkom selu, ali jednog je dana došao policajac po nju i odveo ju. Nikada neću zaboraviti kako su odveli moju baku, a moj otac i majka stajali su sa strane i nisu usta otvorili. Moj otac je bio mnogo jači čovjek od bilo koga oko nas, ali jednostavno nije učinio ništa. To je holokaust za mene. Holokaust je neshvatljiva bespomoćnost.

Kako Gabriel objašnjava što holokaust znači za njega? Zašto njegovi roditelji nisu poduzeli ništa kada je odvedena baka? Je li moguće da se i danas nešto slično dogodi?

II. DIO

Grupa 1.

Bracha Katz

Rođena je 28. ožujka 1930. godine u Bratislavi, Slovačka. Elias i Lea su joj bili roditelji, a imala je šestero braće i sestara. U travnju 1944. Nijemci su ušli u Bratislavu i cijela obitelj je deportirana u logor Sered. U lipnju su poslani u Auschwitz-Birkenau. Tijekom boravka u logoru cijelo je vrijeme s njom bio dvije godine mlađi brat. Bracha je uspjela ostati živa do oslobođenja, ali njen brat nije mogao podnijeti teške uvjete života u logoru i preminuo je. Godine 1949. Bracha je emigrirala u Izrael zajedno sa svojom sestrom. Njih su dvije jedini članovi obitelji koje su preživjele holokaust.

Grupa 2.

Tomy Shacham

Rođen je 1. srpnja 1933. godine u Nitri, Slovačka. Heinrich i Elžbjeta su mu bili roditelji, a imao je brata i sestru. Godine 1941. obitelj je pokušala prijeći granicu, u Mađarsku, ali nisu uspjeli. Godine 1944. odvedeni su u logor Sered u Slovačkoj i odatle su 2. studenoga 1944. deportirani u Auschwitz-Birkenau. U logoru su ga odvojili od obitelji, a kraj rata dočekaao je u dječjem bloku. Tomyja je oslobodila Crvena armija 27. siječnja 1945. U ožujku 1945. emigrirao je u Izrael, gdje je odrastao i postao učitelj. Otac je troje djece i ima četvero unučadi.

Grupa 3.

Erika Dohan

Rođena je u Trnavi, Slovačka. Viola i Leo su joj bili roditelji, a imala je jednog brata. Krajem kolovoza 1944. godine Nijemci su izveli invaziju na Slovačku te su se Erika i njena obitelj sakrili kod jedne kršćanske obitelji. Gestapo ih je uhitio u listopadu 1944., nakon što ih je prijavio susjed, a poslani su u logor Sered. 1. studenoga 1944. obitelj je poslana u Auschwitz-Birkenau. Ondje su Erika i njezin brat odvojeni od roditelja, a zajedno su dočekali oslobađanje logora 27. siječnja 1945. Njezin brat nije na fotografiji.

U lipnju 1949. Erika je emigrirala u Izrael, gdje je odrasla i kasnije radila kao knjižničarka. Ima jedno dijete i troje unučadi.

Grupa 4.

Shmuel Schelach

Rođen je 19. siječnja 1934. godine u Mytnoj Novoj Vesi, Slovačka. Artur i Jolan su mu bili roditelji, a imao je jednoga mlađega brata. U rujnu 1944. Shmuela i njegova brata roditelji su poslali u grad Nitru, na otprije dogovoreno mjesto za skrivanje, a roditelji su se kanili pridružiti kasnije. Međutim, roditelje je uhitio Gestapo prije nego su se sastali s djecom te su se Shmuel i njegov brat snalazili sami i bez novca. Uhićeni su u listopadu 1944. i poslani u logor Sered, a 31. listopada deportirani su u Auschwitz-Birkenau. Tijekom boravka u logoru uspjeli su preko bodljikave žice dvaput vidjeti majku, dok nije poslana na marš smrti iz Auschwitza u Bergen-Belsen.

Shmuela i njegova brata oslobodila je Crvena armija 27. siječnja 1945. godine.

Nakon rata njih su dvojica bili u sirotištu u Čehoslovačkoj, gdje ih je pronašao otac. Shmuel je emigrirao u Izrael 1949. godine i postao je tehničar. Ima dvoje djece.

Grupa 5.

Marta Wise

Rođena je 8. listopada 1934. godine u Bratislavi, Slovačka. Eugen i Margaret su joj bili roditelji, a imala je osam sestara i brata. Uhićena je 8. listopada 1944. godine i poslana u logor Sereď. Marta je 3. studenoga 1944. poslana u Auschwitz-Birkenau. Ona i njena sestra Eva (na fotografiji s njezine desne strane) u logoru su se nalazile u bloku za medicinske eksperimente. Uspjele su preživjeti do oslobođenja logora, 27. siječnja 1945., kada ih je oslobodila Crvena armija.

Nakon rata Marta se odselila u Australiju, gdje je odrasla i postala povjesničarka. Emigrirala je u Izrael 1998. godine i danas živi u Jeruzalemu. Majka je troje djece i ima 14 unučadi.

Grupa 6.

Eva Slonim

Rođena je 29. kolovoza 1931. godine u Bratislavi, Slovačka. Imala je osam sestara i brata. Deportirana je iz logora Sereď u Auschwitz-Birkenau 3. studenoga 1944., a zajedno sa sestrom Martom (na fotografiji s njene lijeve strane) nalazila se u bloku za medicinske eksperimente. Evu i Martu oslobodila je Crvena armija 27. siječnja 1945. godine. Otprilike 9 mjeseci kasnije Eva se odselila u Melbourne u Australiji, gdje i danas živi. Ima petero djece, 27 unučadi i 5 praunučadi.